

Rekomenduojame knygų
Laurent Gounelle *Dievas keliauja incognito*
ir Wm. Paul Young *Trobelė* skaitytojams

Javier Iriondo

Praeitis
nenulemia
ateities

Nesustok kelyje

BESTSELERIS ISPANIJOJE

KNYGA,
GYDANTI
SIELĄ

Alma littera

Ižanga

Jošua atmerkė akis. Priešais jį vėrėsi tikras gamtos stebuklas: nuostabi, spindinti aušra. Žara pamažu dažė kerintį dangų rausvai, įspūdingai išryškindama bekraščių snieguotų Himalajų kontūrus ir ūkanotą slėnio tamsą.

Pirmieji saulės spinduliai sveikino jį su nauja diena ir rytmetis, nors buvo žvarbus, glostė skruostus. Jošua žinojo, kad turi padėkoti gyvenimui, kaip dėkodavo kasryt, su didžiausia nuostaba sutikdamas šį dangaus šviesulį lyg seną draugą, kurio jau nebesitikėjo pamatyti. Kasryt pasitikdavo saulę tais pačiais žodžiais: „Ačiū už dar vieną nuostabią laisvės ir permainų kupiną dieną.“

Pragyvenęs gerokai ilgiau nei įprasta, Jošua jautė neapsakomą dėkingumą. Jo akys spinduliavo nepaprastą šviesą, tarsi netikėdamos naujai išaušusia diena, ir Jošua dėkojo gyvenimui. Jis vis kartodavo: „Būk dėkingas, ir tau bus atlyginta.“

* * *

Daugeliui mūsų tarsi savaime suprantama ir yra besąlygiška tiesa, kad rytojaus dieną vėl patekės saulė. Esame iš

esmės praradę tą su niekuo nesulyginamą ir niekuo nepamainomą gebėjimą stebėtis ir, panirę į kasdienę rutiną ir rūpesčius, galbūt manome turintys marias laiko. Laukiame, kol mūsų gyvenimas pagerės, tikimės, kad atradus tą nežinia kokį stebuklą, kurio mums, regis, trūksta, gyvenime įsiviešpataus harmonija. Viliamės šviesesnio rytojaus net nesusimąstydami, jog gyvenimas yra tai, kas prabėga, kol laukiame šviesesnės ateities.

* * *

Iš Rongbuko vienuolyno atsiveriantys vaizdai tikrai užburia akį ir širdį. Žvelgdamas į išpūdingą, didingą priešais stūkšančio pasaulio viršūnę, Everestą, jautiesi tarsi apsuptas beribio vandenyno. Čia jauti ramybę, harmoniją, įvertini įstabią, tobulą gamtos tvarką. Ir jautiesi darnios begalinės visatos dalimi, jauti kūnu srūvančią jos energiją ir kartu suvoki savo menkumą.

Rongbuko vienuolynas įsikūręs Šigadzės regione, Tibeto pietvakariuose, priešais šiaurinį Everesto šlaitą. Jis laikomas aukščiausiu pasaulio vienuolynu, nes stūkso maždaug 5200 metrų aukštyje.

Dar ne taip seniai į šį tolimą žemės kampelį retai kada užklysdavo vakariečių, tačiau šiandien plūsta nesuskaičiuojamos alpinistų ir turistų grupės. Dabar Rongbuko vienuolynas – nepalenkiamas pakelės prieglobstis visiems, kurie siekdami šlovės ryžtasi kopti į Everestą šiauriniu šlaitu. Be Everesto, iš Rongbuko taip pat galima išžvelgti prie Nepalo ir Tibeto sienos stūkšančių Sisiapangmos, Čo Oju ir Gjačung Kango viršukalnes. Vienuolyną 1902 metais įkūrė njingmapos mokyklos lama, jis pastatytas senoje vietovėje, kurios prieglaudose ir olose daugiau

nei keturis šimtus metų glausdavosi ir medituodavo vienuoliai ir atsiskyrėliai.

Iš čia atsiveriantis vaizdas į Everestą – Džomolungmą, tibetiškai „Dievo motiną“, iš tiesų gniaužia kvapą. Šiandien pačioje Himalajų širdyje įsikūrusį Rongbuko vienuolyną galima pasiekti transporto priemonėmis be galo ilgu akmenuotu kaimo keliu, juosiamu gilių tarpeklių ir plačių upių.

Dar prieš keletą dešimtmečių visų, norinčių pasiekti šią šventovę, laukdavo alinanti, ilgiau nei penkias savaites trunkanti kelionė iki Dardžilingo – tai padėdavo aklimatizuotis didžiuliame aukštyje, kuriame stūkso vienuolynas. Be to, visi savo svajonę pasiryžę įgyvendinti alpinistai šioje kelionėje galėdavo pasirengti dvasiškai. Alpinistams ši šventovė – paskutinis civilizuotas prieglobstis prieš leidžiantis į žygį šiaurinio Everesto šlaito stovyklavietės link.

Rongbuką įkūręs vienuolis turėjo gerą vardą: buvo labai išmintingas ir visame Tibete gerbiamas lama. Jis palaikė ryšius ir su pirmaisiais alpinistais, kurie atkeliaudavo į slėnį genami nuotykių, iššūkių ir siekio pranokti save dvasios.

Nors lama taip ir nesugebėjo suprasti, kas gena tuos žmones, tvirtinančius, kad ieško nuotykių, nori išbandyti savo galiomybių ribas ir per kančias pažinti save, visada manė, kad ir jo, ir jų visų kelionės tikslas vienas, nors jie renkasi pavojingesnį kelią.

Lama laikė juos šiek tiek eretikais ir šiek tiek bepročiais, bet visada suteikdavo jiems prieglobstį ir aprūpindavo atsargomis, stengdavosi perkalbėti ir meldėsi, kad jie atsiverstų į budizmą. Gavę lamos palaiminimą, visi, nesvarbu, kokių religinių pažiūrų, pajusdavo keistą naują dvasios polėkį ir kopdavo kur kas labiau susikaupę, matyt, lydimi sniegynuose gyvenančių dievų.

Rongbuko vienuolynas, šventas Everesto slenkstis, Jošua buvo ypatinga vieta. Kadaisė jis buvo garsus alpinistas, atlikęs ne vieną žygdarbį. Tačiau šįkart Jošua ten sugrįžo ne kopti į kalnus ar grožėtis vaizdais. Jis turėjo kur kas rimtesnę tikslą ir misiją.

Su vienuoliais Jošua siejo ypatingi ryšiai, ir ilgainiui, ne kartą lankydamasis vienuolyne, jis čia tapo kone garbinamas. Dėl nepaprastų jo žinių į jį žvelgdavo kaip į aukštesnę būtybę.

Keista, bet jis, regis, buvo nepavalduis laikui. Apie tai sklandė daugybė istorijų, bet niekas gerai nežinojo, koks jo tikrasis amžius. Galbūt net ir pats lama, su kuriuo Jošua siejo sena draugystė. Lama, kaip didžiausias Jošua patikėtinis, saugojo jo paslaptis, apie kurias daugiau niekas nežinojo.

Taip jau susiklostė likimas, kad Jošua gimė Leche, mažame žaviame Austrijos miestelyje, įsikūrusiame Arlbergo slėnyje. Jau nuo dvejų metų prasidėjo nuolatinės jo kelionės po pasaulį. Jo tėvas, Amerikos diplomatas, gimė vaizdingame Kečio miestelyje, Vermonto valstijoje, o motina, ryški asmenybė, kilusi iš Baskų krašto, Saldibaro miestelio, iš kur taip pat išvyko dar vaikystėje. Deja, ji žuvo per automobilio avariją, kai Jošua buvo devyneri.

Po daugelio metų Jošua gimė sūnus Michaelis. Šeima nuolat keliavo, tad berniukas nuo mažų dienų gyveno įvairiose skirtingų kultūrų šalyse. Išmoko keletą kalbų ir susipažino su skirtingomis tradicijomis, religijomis ir pasaulėžiūromis. Tai davė peno jo nerimastingai, atvirai ir labai imliai dvasiai, kurią, kaip ir meilę gamtai, jis, matyt, paveldėjo iš tėvo. Todėl nuo pat ankstyvos jaunystės didžiaja Michaelio, kaip ir Jošua, aistra tapo kalnai.

Jošua visą gyvenimą keliavo. Ta kultūrų ir pasaulėžiūrų įvairovė padarė jam didžiulę įtaką, ir ilgainiui jis tapo tikru eruditu, puikiai išmanančiu filosofiją ir psichologiją. Nuo pat jaunystės jį ypač domino žmogaus sąmonė ir asmenybės raida, siekis perprasti žmogaus prigimtį. Jošua nuolat stebindavo tai, kad skirtingų kraštų ir skirtingo išsilavinimo ir kultūros žmonės nevienodai vertina panašius dalykus ir į juos reaguoja.

Ilgus metus Jošua atkakliai studijavo iškiliausius visų laikų mokytojų, rašytojų ir filosofų darbus. Žinių troškimas, nuolatinis atsakymų ieškojimas ir didžiulis noras atrasti beribes žmogaus proto galias pavertė jį amžinu mokiniu. Ilgainiui jis įgijo nepaprastos išminties ir į kiekvieną savo gyvenimo įvykį žvelgė kaip į galimybę augti ir tobulėti. Todėl jam pavyko išsiugdyti daugeliui net neįsivaizduojamą sąmoningumą. Jo dvasinės galimybės pasiekė ribas, kurių tuometis mokslas dar negalėjo paaikškinti. Tačiau, bėgant laikui ir vystantis technologijoms, mokslas pamažu pradėjo išvelgti tokių kaip Jošua pastangų vaisius.

Nelaimingas atsitikimas

Lemtingas lūžis Jošua gyvenime įvyko Himalajuose. Jo sūnus Michaelis įveikė ne vieną aštuonių kilometrų viršukalnę, buvo garsus alpinistas. Vedamas vis naujų iššūkių ir svajonių, jis dalyvaudavo ekspedicijose įvairiuose žemynuose, kalnų jam reikėjo kaip kitiems oro. Jam nuolat būtinas adrenalinas vis užliedavo kūną, kai jis, susidūręs su didžiaisiais gyvenimo iššūkiais, ryždavosi save išmėginti, kaskart peržengdamas savo galimybių ribas.

Michaelis mokėjo įkvėpti vilties visiems aplinkiniams. Jo pažįstami draugystę su juo laikė dovana. Visi mėgo Michaelio draugiją, nes būdami šalia iš tiesų pasijusdavo laimingesni. Tai buvo beveik fizinis pojūtis. Taigi jis traukė žmones. Iš dalies tai buvo ir Jošua nuopelnas.

Michaelį be galo gerbė ir šerpai, padedantys alpinistams gabenti ar nešti daugumai jų nepakeliamus svorius. Šerpams jis tapo didvyriu, išgelbėjęs vieną jų, Tensingą, kai ekspedicija paliko jį įsmukusį į didžiulį plyšį ledyne. Tačiau pats Michaelis manė tiesiog pasielgęs taip, kaip jam liepė širdis, kaip ir privalėjo pasielgti, nors visi suprato, kad dėl Tensingo jis rizikavo savo gyvybe.

Šįsyk Michaelio iššūkis buvo įkopti į ketvirtą pagal aukštį pasaulio kalną Lotsę. Jam tai būtų buvusi septinta aštuonių kilometrų aukščio viršukalnė. Šįkart jis buvo nusiteikęs ypač ryžtingai, nes ekspedicijoje turėjo dalyvauti ir geriausias jo draugas Davidas. Juodu siejo ne vienas žygis į kalnus įvairiuose pasaulio kampeliuose, bet į Himalajus Davidas ruošėsi kopti pirmą kartą.

Trečiasis ne mažiau svarbus ekspedicijos dalyvis buvo Albertas, dar vienas senas ir labai patikimas Michaelio draugas, su kuriuo jis jau buvo įkopęs į dvi aštuonių kilometrų aukščio viršukalnes.

Jošua nusprendė vykti į kelionę kartu su Michaeliu ir kelias savaites vėl praleisti Rongbuko vienuolyne.

Ekspedicijos grupė buvo visai mažytė. Michaelis nemėgo didelių grupių. Iš patirties žinojo, kad jas sunkiau suvaldyti, nes pernelyg daug įvairių ambicijų gali sukelti rūpesčių. Jis visada kruopščiai rinkdavosi bendražygius – artimus ir besąlygiškai patikimus žmones, daugiausia atsižvelgdamas į jų dvasines ir asmenines savybes.

Atskridę į Katmandu ir įsitikinę, kad išsiųstai mantai nieko blogo nenutiko, jie suderino visas maršruto ir susisiekimo detales su besirūpinančia tuo bendrove ir leidosi į kelionę.

Lotsės stovyklavietę, kuri yra ir Everesto stovyklavietė, iš Katmandu galima pasiekti skrendant nedideliu lėktuvu per Luklą, o paskui ilgai keliaujant pėsčiomis per įvairius šerpų kaimelius, tarp jų – Namčę, Dingbočę ir Lobučę.

Pasiekus stovyklavietę, viskas klostėsi, kaip numatyta. Po savaitės pasirengimo jie turėjo viską, ko reikia kopiant į aukščiau esančias stovyklavietes, bet netikėtai paaiškėjo, kad Albertui visai ne laiku šiek tiek pakilo temperatūra. Tikriausiai nieko

rimto, pagalvojo jie. Oro sąlygos buvo idealios, o artimiausių dienų prognozės žadėjo gerus orus. Taigi, jie susikrovė kuprines ir numatytą valandą visi trys pažvelgė į viršukalnę. Nervingi, kaip ir įprastai, imdamiesi naujo rimto iššūkio, visi trys leidosi į šlovingą žygį.

Praėjus dviem valandoms, kai nuo kopimo pulsas itin sutankėjo ir kvėpuoti pasidarė sunkoka, Michaelis pastebėjo, kad Albertas pradėjo kosėti. Jo plaučiai dar nebuvo visiškai atsigavę, kad įveiktų tokį rimtą išbandymą.

Jeigu jis būtų kopęs toliau, ne juokais būtų galėjęs susirgti ūmia plaučių edema. Rizika buvo didžiulė, ir, deja, Albertas buvo priverstas grįžti į stovyklavietę. Michaelis su Davidu atsigriebė už sugaištą laiką kopdami sparčiau. Jie be didesnių sunkumų numatytu laiku pasiekė IV stovyklavietę.

Kitą dieną, ketvirtą ryto, išmušė laukta valanda. Jie susikrovė mantą ir ėmė kopti į viršukalnę. Laukė sunkus, bet, sprendžiant iš oro, gan sklandus žygis, nors vėjas buvo gerokai stipresnis, nei tikėtasi.

Dažnai kalnai būna rami užuovėja, bet kartais sniegytų dievai negailestingai baudžia tuos, kurie drįsta kėsintis į jų viršukalnes, ir pasiunčia jiems tikrą gamtos šėlsmą. Vėjas pamažu vis stiprėjo, reti dangų skrodžiantys debesys ėmė telktis ir visai nelauktai pakilo rūkas. Išaušusi giedra, beveik be debesėlio diena ėmė bjurti. Pasak oro prognozių, jiems nebuvo ko nerimauti. Tačiau kalnai gali netikėtai ir be menkiausio užuominos sujaukti visas prognozes, lyg reikalaudami pagarbos ir nuolankumo iš tų, kurie kėsinaisi į jų didybę.

Michaelis ir Davidas trumpam sustojo atgauti kvapo ir pasitarti. Buvo akivaizdu, kad oro sąlygos pasikeitė, bet reikalai neatrodė visai prasti. Abu jautėsi stiprūs, buvo netoli aštuonių

kilometrų aukščio žymės, todėl tvirtai nutarė kopti toliau, nors jų galvose pirmą kartą sukirbėjo abejonės.

Nepraėjus nė dviem valandoms po jų sprendimo kopti į pačią viršūnę, temperatūra ėmė sparčiai kristi, o šalčio pojūtis stiprėti. Dar neseniai tokį nuostabų žydrą dangų pamažu aptraukė sunkūs debesys. Juodu vis labiau gaubė rūkas, kol jie ėmė nebematyti toliau nei per porą žingsnių. Tuo metu dar stipriau ėmęs pūsti vėjas sukėlė pragarišką pūgą, kuri lyg lediniais vinių prismaigstytais rimbais čaižė jiems rankas ir veidus.

Netrukus ėmė snigti gausiau, ir jiedu jau beveik nieko nebematė. Padėtis tapo be galo sudėtinga. Tokiomis sąlygomis jie nebegalėjo kopti aukščiau, todėl pasiekę 8 kilometrų 200 metrų aukštį nutarė palaukti, kol audra aprims. Pasistatė palapinę, kuri dėl stipraus vėjo vos nenuskriejo, kiek įmanoma patogiausiai, išsivirė arbatos ir šiek tiek užkando, kad atgautų jėgas. Kalbėjosi apie netikėtą ir esminę oro permainą. Buvo akivaizdu, kad Davidas nerimauja. Tvirtu būdu Michaeliui pavyko jį nuraminti ir įkvėpti pasitikėjimo.

Laikas bėgo, o blogas oras ne tik nesitaisė, bet dar labiau bjuro. Laukė anaipol nepageidautina nakvynė dideliame aukštyje.

Jie nesumerkė nė bluosto. Aplink švilpė ir stūgavo vėjas, stiprūs, gūsingi jo šuorai trukdė užmigti. Kaskart atrodė, kad palapinė bet kurią akimirką nuskries lyg kometa.

Kitą dieną buvo lygiai tas pats. Geresnių oro sąlygų jie taip ir nesulaukė. Susisieki su stovykla sužinoti meteorologinių prognozių, bet išgirdo pačias blogiausias naujienas: audra artimiausiu metu nenurims. Jie turėjo apsispręsti.

Puikiai suprato, kad tokiomis sąlygomis neužkops į viršūnę ir geriausia išeitis – palaukti, kol oro sąlygos pagerės, nors

abiem buvo aišku, kad tokiam aukštyje be deguonies ilgai neištvers. Hipoksija, deguonies trūkumas plaučiuose, daro savo darbą: žmogus sparčiai silpsta, ant rankų ir kojų netikėtai atsiranda nušalimo dėmių. Be to, buvo ir dar vienas pavojingas veiksnys, žmogiškasis „aš“, dėl kurio sudėtingomis aplinkybėmis pernelyg dažnai priimami neteisingi sprendimai.

Iki viršūnės buvo likę vos trys šimtai metrų, tačiau tokiam aukštyje ir tokiomis sąlygomis ši atkarpa jiems galėjo virsti nesibaigiančiu pragaru. Viską apsvarstęs, Michaelis įkalbėjo Davidą tęsti žygį. Susikrovę daiktus, jie leidosi į kelią. Michaelis nebuvo iš tų, kurie ryžtasi beprotybėms, bet tikslas atrodė taip arti, kad nusprendė pabandyti, nors Davidas lyg ir abejojo.

Jie ėmė kopti. Per didžiulę pūgą buvo sunku atsekti teisingą kelią, nes šioje atkarpoje jie neberado pritvirtintų virvių. Netrukus suprato, kad tai nėra geras sumanymas. Michaelis, vėl apsvarstęs padėtį, nutarė, kad geriausia išeitis leistis žemyn: neatrodė, jog oro sąlygos pagerės, ir kuo greičiau jie pradės leistis, tuo daugiau liks jėgų. Gavo žinią, kad kitos ekspedicijos, užkopusios kur kas žemiau, apsisuko ir grįžo į stovyklą, taigi, kalnuose liko jie vieninteliai. Buvo vienų vieni.

Davidas sutiko sugrįžti ir, siaučiant pūgai, jie ėmė leistis. Michaelis prisiminė kelią, kuriuo jie pakilo, tik buvo neaišku, ar pavyks jį įžiūrėti, nes pūga užpustė visus jų pėdsakus.

Abu tebebuvo prisirišę viena maždaug penkiasdešimties metrų ilgio virve. Prisirišti prie bendražygio – tai besąlygiškai pasikliauti juo ir jo sugebėjimais. Tas bendražygis ir tave su juo jungianti virvė gali išgelbėti tau gyvybę arba pražudyti tave. Kiekvieno gyvybė yra kito rankose.

Labiau patyręs Michaelis leidosi pirmas. Davidas, kiek toliau, sekė iš paskos. Jie leidosi labai lėtai, turėjo tikrinti kiekvie-